

Г. І. КОВТУН

ПРОБЛЕМИ ДОНОРСТВА ТА ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ОПИТУВАННЯ ЛІКАРІВ-АНЕСТЕЗІОЛОГІВ)

ДУ «Інститут серця МОЗ України», м. Київ, Україна

Мета: провести соціологічне дослідження серед лікарів-анестезіологів як потенційних учасників процесу трансплантації органів і визначити їхнє ставлення до донорства та трансплантації органів.

Матеріали і методи. Для досягнення поставленої мети у роботі проведено медико-соціологічне дослідження на базі комунальних ЗОЗ України. Анкетуванням охоплено репрезентативну вибірку сукупність – 453 лікарів-анестезіологів комунальних ЗОЗ України. Застосовували загальнонаукові методи аналізу, синтезу, узагальнення, інтерпретації наукових даних, а також системний підхід.

Результати. У статті за допомогою соціологічного дослідження лікарів-анестезіологів, потенційних учасників процесу трансплантації органів, зроблено спробу визначити їхнє ставлення до проведення даної процедури. Об'єктом соціологічного дослідження була сукупність соціальних зв'язків та соціальних відносин лікарів-анестезіологів. Оскільки ці зв'язки та відносини в кожному конкретному соціальному об'єкті завжди організовані, об'єкт соціологічного пізнання виступає лише як соціальна система.

У результаті проведеного соціологічного дослідження було з'ясовано, що керівниками ЗОЗ не забезпечено належне ознайомлення лікарів-анестезіологів з нормативно-правовими документами у сфері трансплантології органів та як наслідок слабе знання респондентами матеріалу. Отримані дані підтвердили доцільність проведення спеціальної підготовки анестезіологів-реаніматологів до роботи з констатації смерті мозку та донорства органів.

Висновки. Аналіз отриманих результатів соціологічного дослідження показав, що поінформованість лікарів-анестезіологів щодо сучасних можливостей трансплантології та її складової є недостатньою, немає оптимальних знань про трансплантацію донорських органів, не сформовано позитивну мотивацію до органного донорства. Отримані дані підтвердили необхідність проведення додаткової роз'яснювальної діяльності серед лікарів-анестезіологів з основ донорства та трансплантації органів як фахівців, які беруть участь у цих заходах.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: соціологічне опитування; лікар-анестезіолог; донорство; трансплантація органів.

Трансплантологія є одним із наймолодших напрямків у медицині, розвиток якого уможливив не тільки збереження життя сотень тисяч людей, які страждають від тяжких невиліковних захворювань, але також їх повноцінну реалізацію в соціумі [2].

Діяльність, пов'язану із трансплантацією в Україні, можуть здійснювати акредитовані в установленому законодавством України порядку державні та комунальні заклади охорони здоров'я і державні наукові установи згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України [4].

В Законі України від 17 травня 2018 р. № 2427-VIII «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» [7] прописано: «Державна політика у сфері застосування трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією, спрямовується на:

– надання доступної та якісної медичної допомоги із застосуванням трансплантації відповідно до цього Закону;

– забезпечення безоплатності надання медичної допомоги із застосуванням трансплантації;

– забезпечення безоплатності всіх видів медичної допомоги, спрямованої на збереження та/або відновлення здоров'я, для живого донора та особи, якій трансплантовано анатомічні матеріали;

– додержання прав людини й захист людської гідності при застосуванні трансплантації та здійсненні діяльності, пов'язаної з трансплантацією, у порядку, встановленому цим Законом та іншими законами України;

– забезпечення належної якості і безпеки анатомічних матеріалів на всіх етапах трансплантації та здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією;

– забезпечення дотримання основних принципів застосування трансплантації;

– запобігання незаконному використанню анатомічних матеріалів людини».

Організацію та надання медичної допомоги із застосуванням трансплантації і здійснення діяльності, пов'язаної з трансплантацією, в межах визначених законом повноважень забезпечують: заклади охорони здоров'я, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики.

До складу бригади для вилучення у донора трупа анатомічних матеріалів, призначених для трансплантації, входять лікарі-анестезіологи [3].

Мета роботи: провести соціологічне дослідження серед лікарів-анестезіологів як потенційних учасників процесу трансплантації органів і визначити їхнє ставлення до донорства та трансплантації органів.

Матеріали і методи. Для досягнення поставленої мети у роботі проведено медико-соціологічне дослідження на базі комунальних бюджетних стоматологічних закладів охорони здоров'я України. Анкетуванням охоплено репрезентативну вибірку сукупність – 453 лікарів-анестезіологів комунальних закладів України. Застосовували загальнонаукові методи аналізу, синтезу, узагальнення, інтерпретації наукових даних, а також системний підхід.

Результати дослідження та їх обговорення. Трансплантаційна координація має бути самостійним видом медичної діяльності, що ви-

конується стаціонаром та його персоналом для забезпечення діагностики смерті мозку та донорського процесу на користь трансплантаційних центрів.

Діагноз смерті мозку, до трансплантації, встановлюється консилиумом лікарів у ЗОЗ, в якому перебуває пацієнт, у зв'язку з чим всі стаціонарні ЗОЗ повинні бути готові до цього. До складу консилиуму лікарів, які встановлюють діагноз смерті мозку, входить лікар-анестезіолог [3].

З метою з'ясування ставлення лікарів анестезіологів до органного донорства ми провели соціологічне дослідження (табл. 1).

Таблиця 1. Результати анкетування лікарів-анестезіологів, які працюють у комунальних закладах України

№ з/п	Запитання	Варіанти відповіді	Результати опитування лікарів-анестезіологів	
			абс. n=453	%
1	Ваша стать?	1.1. чоловіча	314	69,3±2,2
		1.2. жіноча	139	30,7±2,2
2	Ваш вік?	2.1. до 29 років	76	16,8±1,8
		2.2. від 30 до 49 років	199	43,9±2,3
		2.3. від 50–59 років	178	39,3±2,3
3	Ваш загальний лікарський стаж роботи?	3.1. 5–15 років	187	41,3±2,3
		3.2. понад 15 років	266	58,7±2,3
4	Ваш стаж у даному закладі, на даному робочому місці?	4.1. від 5 до 10 років	198	43,7±2,3
		4.2. понад 10 років	255	56,3±2,3
5	Ваша кваліфікаційна категорія за спеціальністю?	5.1. вища	251	55,4±2,3
		5.2. перша	202	44,6±2,3
6	Чи знайомий Вам Закон України від 17 травня 2018 р. № 2427-VIII «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини»? [7]	6.1. знаю основні положення загалом	132	29,1±2,1
		6.2. знайомий добре	71	15,7±1,7
		6.3. ні	250	55,2±2,3
7	Чи знайомий Вам Наказ МОЗ України 09.11.2020 р. № 2559 «Про деякі питання удосконалення роботи відділень анестезіології та інтенсивної терапії закладів охорони здоров'я»? [6]	7.1. так	266	58,7±2,3
		7.2. ні	160	35,3±2,2
		7.3. важко відповісти	72	6,0±1,1
8	Чи готові Ви у разі потреби співпрацювати з бригадою трансплантологів?	8.1. так	149	32,9±2,2
		8.2. ні	259	57,2±2,3
		8.3. важко відповісти	45	9,9±1,4
9	Чи знаєте Ви клінічні ознаки смерті головного мозку?	9.1. так	340	75,0±2,0
		9.2. ні	113	25,0±2,0
10	Чи схвалюєте Ви посмертне органне донорство?	10.1. так	172	38,0±2,3
		10.2. ні	222	49,0±2,3
		10.3. важко відповісти	59	13,0±1,6
11	Чи працювали Ви з бригадою лікарів з вилучення анатомічних матеріалів для трансплантації (Пр. МОЗ № 1184)?	11.1. так	86	19,0±1,8
		11.2. ні	367	81,0±2,3
		11.3. важко відповісти	–	–
12	Чи вважаєте Ви обов'язковим отримання згоди на вилучення органів за життя донора або від близьких родичів після смерті?	12.1. так	346	76,4±2,0
		12.2. ні	97	21,4±1,9
		12.3. важко відповісти	10	2,2±0,7
13	Чи можете Ви брати участь у роз'яснювальних та освітніх програмах формування у населення позитивного ставлення до органного донорства?	13.1. так	201	44,4±2,3
		13.2. ні	227	50,1±2,3
		13.3. важко відповісти	25	5,5±1,1

Продовження табл. 1

№ з/п	Запитання	Варіанти відповіді	Результати опитування лікарів-анестезіологів	
			абс. n=453	%
14	У Вас позитивне ставлення до органного донорства?	14.1. так	169	37,3±2,3
		14.2. ні	145	32,0±2,2
		14.3. важко відповісти	139	30,7±2,2
15	Чи вважаєте Ви, що негативне ставлення до органного донорства може змінитися, якщо Вам чи Вашим близьким буде потрібно пересадження органа?	15.1. так	366	80,8±1,9
		15.2. ні	49	10,8±1,5
		15.3. важко відповісти	38	8,4±1,3
16	Чи доводилося Вам брати участь у діагностиці смерті мозку?	16.1. так	75	16,6±1,7
		16.2. ні	378	83,4±1,9
17	Чи готове, на Вашу думку, українське суспільство до прямого обговорення питань про органне донорство?	17.1. так	78	17,2±1,8
		17.2. ні	301	66,4±2,2
		17.3. важко відповісти	74	16,3±1,7
18	Чи знайомий Вам наказ МОЗ України 21.07.2021 р. № 1500 «Про затвердження Положення про врегулювання діяльності трансплант-координаторів»? [8]	18.1. так	103	22,7±2,0
		18.2. ні	269	59,4±2,3
		18.3. важко відповісти	81	17,9±1,8
19	Чи вважаєте Ви за необхідне запровадження оплати за участь у донорських програмах?	19.1. так	378	83,4±1,7
		19.2. ні	21	4,6±1,0
		19.3. важко відповісти	54	11,9±1,5
20	Чи знаєте Ви Інструкцію щодо заповнення форми первинної облікової документації № 012/о «Акт констатації смерті людини на підставі діагностичних критеріїв смерті мозку», затверджену наказом МОЗ України від 23.09.2013 р. № 821 [5]	20.1. так	165	36,4±2,3
		20.2. ні	223	49,2±2,3
		20.3. важко відповісти	65	14,4±1,7

Анкетуванням охоплено вибірку сукупність – 453 (6,5 %) лікарів-анестезіологів комунальних ЗОЗ МОЗ України.

Вибірка була якісно та кількісно репрезентативна. Анкети заповнювали пацієнти анонімно. Опитування респондентів проводилося за спеціально розробленою анкетною, яка містила 20 питань та 54 запитання. Статистична обробка матеріалів соціологічного дослідження передбачала використання методів статистичного угруповання, табличного зведення, аналізу абсолютних та відносних рядів розподілу, оцінку статистичної достовірності відмінності результатів соціологічного опитування лікарів-анестезіологів (за критерієм Пірсона χ^2).

Аналіз складу респондентів показав, що серед лікарів-анестезіологів велику частку ((69,3±2,4) %) склали чоловіки. За віковим складом респонденти були представлені: у віці до 29 років – (16,8±2,2) %, від 30–49 років – (43,9±2,3) %, від 50–59 – (39,3±2,3) %.

Стаж роботи від 5–15 років мали (41,3±2,3) %, а понад 15 років, відповідно, (58,7±2,3) %. Стаж від 5 до 10 років у даному закладі, на даному робочому місці мали (43,7±2,3) %. Понад 10 років, відповідно, (56,3±2,3) %.

Вищу кваліфікаційну категорію за спеціальністю мали (55,4±2,3) % респондентів. Першу кваліфікаційну категорію мали (44,6±2,3) %.

Таким чином, можна констатувати, що респондентами були досить кваліфіковані лікарі-анестезіологи.

Відповіді лікарів-анестезіологів на питання про їх ставлення до органного донорства були такі.

На запитання «Чи знайомий Вам Закон України від 17 травня 2018 р. № 2427-VIII «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини»?» відповіді розподілилися так: (29,1±2,1) % респондентів знають основні положення загалом, (15,7±1,7) % – знають закон добре, а (55,2±2,3) % – із законом не знайомі.

На запитання «Чи знайомий Вам наказ МОЗ України від 09.11.2020 р. № 2559 «Про деякі питання удосконалення роботи відділень анестезіології та інтенсивної терапії закладів охорони здоров'я»?» відповіді були оптимістичнішими – (58,7±2,3) % закон знають, однак (35,3±2,2) % опитаних із законом не знайомі.

На запитання «Чи знайомий Вам наказ МОЗ України від 21.07.2021 р. № 1500 «Про затвердження Положення про врегулювання діяльності трансплант-координаторів»?» позитивно відповіли лише (22,7±2,0) % респондентів, (59,4±2,3) % із законом не знайомі, а (17,9±1,8) % – не захотіли відповідати.

На запитання «Чи знаєте Ви Інструкцію щодо заповнення форми первинної облікової документації № 012/о «Акт констатації смерті людини на підставі діагностичних критеріїв смерті мозку», затверджену наказом МОЗ України від 23.09.2013 р. № 821»? майже половина ((49,2±2,3) %) – з інструкцією не знайомі, (14,4±1,7) % – не захотіли відповідати, і лише третина респондентів ((36,4±2,3) %) інструкцію знає.

Проведене опитування респондентів за основними нормативно-правовими документами сфери трансплантології показало, що керівниками ЗОЗ не забезпечено належне ознайомлення

лікарів-анестезіологів із перерахованими документами та як наслідок слабке знання респондентами матеріалу, що позначається на якості органного донорства.

А. С. Ніконенко, академік НАМН України, вважає, що «Якщо говорити про реаніматологів та анестезіологів, безперечно, їх потрібно донавчити. Цикли тематичного удосконалення для таких фахівців обов'язково включають курс із діагностики смерті мозку» [9] і, як показало наше дослідження, ще курс вивчення нормативно-правових документів сфери трансплантації органів.

На запитання «Чи готові Ви у разі потреби співпрацювати з бригадою трансплантологів?» (57,2±2,3) % відповіли, що не готові, (9,9±1,4) % не відповіли зовсім.

Таким чином, майже близько сімдесяти відсотків опитаних не готові працювати з бригадами трансплантологів.

На запитання «Чи знаєте Ви клінічні ознаки смерті головного мозку?» три чверті респондентів відповіли, що не знають. На запитання «Чи схвалюєте Ви посмертне органне донорство?» майже половина респондентів відповіла «ні».

З відповідей на запитання «Чи працювали Ви з бригадою лікарів з вилучення анатомічних матеріалів для трансплантації (Пр. МОЗ № 1184)?» з'ясувалося, що 81 відсоток респондентів ніколи не працював у бригаді і не має досвіду з вилучення анатомічних матеріалів для трансплантації.

На запитання «Чи вважаєте Ви обов'язковим отримання згоди на вилучення органів за життя донора або від близьких родичів після смерті?» кожен п'ятий з опитуваних відповіли «ні», підтвердивши цим незнання законів України щодо органного донорства.

З відповідей на запитання «Чи можете Ви брати участь у роз'яснювальних та освітніх програмах формування у населення позитивного ставлення до органного донорства?» з'ясувалося, що половина респондентів виявилася не готовою до цієї роботи.

З одержаних відповідей респондентів щодо цього блоку питань можна констатувати, що сформовано неадекватне ставлення лікарів-анестезіологів до трансплантаційної служби.

«Потреби України у трансплантації органів у кілька разів перевищують фізичну наявність донорських органів» [1] – це незаперечний факт.

При цьому швидкість розвитку трансплантології багато в чому залежить від підготовленості медичних працівників до її впровадження, і ми пропонуємо лікарям-анестезіологам стаціонарних ЗОЗ діагностику смерті мозку запровадити як обов'язкову медичну процедуру, як стандарт медичної допомоги ЗОЗ.

На запитання «Чи маєте Ви позитивне ставлення до органного донорства?» близько сорока відсотків відповіли позитивно ((37,3±2,3) %).

На запитання «Чи вважаєте Ви, що негативне ставлення до органного донорства може змінитися, якщо Вам чи Вашим близьким буде потрібно пересадження органа?» (80,8±1,9) % відповіли позитивно.

На запитання «Чи доводилося Вам брати участь у діагностиці смерті мозку?» (83,4±1,9) % анестезіологам не доводилось.

На запитання «Чи готове, на Вашу думку, українське суспільство до прямого обговорення питань про органне донорство?» (66,4±2,2) % вважають, що ні. На запитання «Чи вважаєте Ви за необхідне запровадження оплати за участь у донорських програмах?» (83,4±1,7) % підтримали сплату лікарям за участь у донорських програмах.

Висновки

Аналіз отриманих результатів соціологічного дослідження показав, що анестезіологи стаціонарних ЗОЗ для забезпечення діагностики смерті мозку та донорського процесу не зовсім підготовлені.

Організація органного донорства стане самодостатнім видом медичної діяльності, виконуваним стаціонаром та її персоналом задля забезпечення донорського процесу у сфері трансплантаційних центрів, доки підготується персонал і насамперед анестезіологи.

Перспективи подальших досліджень передбачають визначення ефективних організаційно-методичних підходів до формування стосунків між медичним персоналом та населенням як потенційними донорами, від яких залежать якість та доступність трансплантації органів.

Список літератури

1. Бабляк А. Трансплантація. Що потрібно знати про це / А. Бабляк. – Режим доступу : <https://nv.ua/opinion/transplantaciya-cto-proishodit-v-ukraine-poslednie-novosti-50101343.html>.
2. Багненко С. Ф. Ключевые проблемы развития трансплантологии и задачи высшего медицинского образования / С. Ф. Багненко, О. Н. Резник // Трансплантология. – 2017. – Т. 9, № 3. – С. 192–210.
3. Деякі питання організації посмертного донорства : наказ МОЗ України від 11.06.2021 р. № 1184. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0967-21#Text>.
4. Дунаєвська Л. Г. Трансплантація органів і тканин людини: правовий та криміналістичний аналіз / Л. Г. Дунаєвська, В. М. Лушпійко // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право : зб. наук. праць. – К. : НТУУ «КПІ», 2012. – № 3 (15). – С. 206–209.
5. Інструкція щодо заповнення форми первинної облікової документації № 012/о «Акт констатації смерті людини на підставі діагностичних критеріїв смерті мозку», затверджена наказом МОЗ України від 23.09.2013 р. № 821. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1758-13#Text>.
6. Про деякі питання удосконалення роботи відділень анестезіології та інтенсивної терапії закладів охорони здоров'я : наказ МОЗ України від 09.11.2020 р. № 2559. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1259-20#Text>.

7. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людини : Закон України від 17 трав. 2018 р. № 2427-VIII. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19#Text>.
8. Про затвердження Положення про врегулювання діяльності трансплант-координаторів : наказ МОЗ України від 21.07.2021 р. № 1500. – Режим доступу : https://ips.ligazakon.net/document/view/re36860?an=1&ed=2021_07_21.
9. Розвиток органної трансплантації залежить від можливостей діагностики смерті мозку. – Режим доступу : <https://www.vz.kiev.ua/rozvytok-organnoyi-transplantatsiyi-zalezhyt-vid-mozhlyvostej-diaagnostyky-smerti-mozku/>.

References

1. Bablyak, A. (2020). Transplantatsiya. Shcho treba znaty pro tse [Transplantation. What to know about it]. *nv.ua*. Retrieved from: <https://nv.ua/opinion/transplantaciya-cho-proishodit-v-ukraine-poslednie-novosti-50101343.html> [in Ukrainian].
2. Bagnenko, S.F., & Reznik, O.N. (2017). Kluchevye problemy razvitiya transplantologii i zadachi vysshogo medycynskogo obrazovaniya [Key problems of the development of transplantology and the tasks of higher medical education]. *Transplantologiya – Transplantology*, 9(3), 192-210 [in Russian].
3. Nakaz MOZ Ukrayiny Deyaki pytannya orhanizatsiyi posmertnoho donorstva vid 11.06.2021 r. № 1184 [Order of the Ministry of Health of Ukraine Some issues of the organization of posthumous donation dated 11.06.2021 No. 1184]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0967-21#Text> [in Ukrainian].
4. Dunayevska, L.H., & Lushpiyenko, V.M. (2012). Transplantatsiya orhaniv i tkanyh lyudyny: pravovyy ta kryminalistychnyy analiz [Transplantation of human organs and tissues: legal and forensic analysis]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrayiny «Kyivskyi politekhnichnyi instytut». Politolohiya. Sotsiolohiya. Pravo – Bulletin of the National Technical University of Ukraine “Kyiv Polytechnic Institute”. Political. Science. Sociology. Law*, 3(15), 206-209 [in Ukrainian].
5. Instruktziya shchodo zapovnennya formy pervynnoyi oblikovoyi dokumentatsiyi № 012/o «Akt konstatatsiyi smerti lyudyny na pidstavi diahnostychnykh kryteriyiv smerti mozku», zatverdzhenoj nakazom MOZ Ukrayiny vid 23.09.2013 r. № 821 [Instructions for filling out the form of primary accounting documentation No. 012/o “Act of ascertaining the death of a person based on the diagnostic criteria of brain death”, approved by the order of the Ministry of Health of Ukraine of 23.09.2013 No. 821]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1758-13#Text> [in Ukrainian].
6. Nakaz MOZ Ukrayiny Pro deyaki pytannya udoskonalennya roboty viddilen anesteziolohiyi ta intensyvnoyi terapiyi zakladiv okhorony zdorovya vid 09.11.2020 r. № 2559 [Order of the Ministry of Health of Ukraine On some issues of improving the work of anesthesiology and intensive care departments of health care institutions dated 09.11.2020 No. 2559]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1259-20#Text> [in Ukrainian].
7. Zakon Ukrayiny Pro zastosuvannya transplantatsiyi anatomichnykh materialiv lyudyny vid 17 travnya 2018 r. № 2427-VIII [Law of Ukraine On the use of transplantation of human anatomical materials dated May 17, 2018 No. 2427-VIII]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2427-19#Text> [in Ukrainian].
8. Nakaz MOZ Ukrayiny Pro zatverdzhennya Polozhennya pro vrehulyuvannya diyal'nosti transplant-koordynatoriv vid 21.07.2021 r. No. 1500 [Order of the Ministry of Health of Ukraine On the approval of the Regulation on the regulation of the activities of transplant coordinators dated 07.21.2021 No. 1500]. *ips.ligazakon.net*. Retrieved from: https://ips.ligazakon.net/document/view/re36860?an=1&ed=2021_07_21 [in Ukrainian].
9. (2019). Rozvytok orhannoyi transplantatsiyi zalezhyt vid mozhlyvostey diahnozyky smerti mozku [The development of organ transplantation depends on the ability to diagnose brain death]. *www.vz.kiev.ua*. Retrieved from: <https://www.vz.kiev.ua/rozvytok-organnoyi-transplantatsiyi-zalezhyt-vid-mozhlyvostej-diaagnostyky-smerti-mozku/> [in Ukrainian].

PROBLEMS OF ORGAN DONATION AND TRANSPLANTATION (Based on the materials of a sociological survey of anesthesiologists)

G. I. Kovtun

Heart Institute of the Ministry of Health of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Purpose: to conduct a sociological study among anesthesiologists as potential participants in the organ transplantation process and determine their attitude towards organ donation and transplantation.

Materials and Methods. To achieve the goals set in the work, a medical and sociological study was carried out on the basis of communal HCIs in Ukraine. The survey covered a representative sample of 453 doctors – anesthesiologists of communal HCIs in Ukraine. General scientific methods of analysis, synthesis, generalization, interpretation of scientific data were used, as well as a systematic approach.

Results. As a result of the sociological study, the attitude of anesthesiologists and their preparedness for organ donation and transplantation was determined. The obtained data confirmed the expediency of conducting special training of anesthesiologists in resuscitation to work on ascertaining brain death and organ donation.

Conclusion. The data obtained confirmed the need for additional explanatory activities among anesthesiologists on the basics of organ donation and transplantation as specialists participating in these events.

KEY WORDS: **sociological survey; anesthesiologist; donation; organ transplantation.**

Рукопис надійшов до редакції 25.10.2022 р.

Відомості про автора:

Ковтун Гаврило Ігорович – кандидат медичних наук, завідувач відділення хірургічного лікування патології міокарда та трансплантації органів та тканин людини № 6 ДУ «Інститут серця МОЗ України»;
тел.: +38(067) 440-66-57.